

KOP- SOLĪ

“Samelojot armijniekiem,
skolotāji mūs izglāba.”

Spodrite Jurāne,
LNS biedre

9. lpp.

AUGUSTS 2021 | #8 (1131) | WWW.LNS.LV

2. lpp.

LNS TURPMĀK VADĪS EDGARS VORSLOVS

14. un 15. augustā Elvīras ielā 19, Rīgā notika Latvijas Nedzirdīgo savienības (LNS) 20. kongress, kurā tika ievēlēts jauns valdes priekšsēdētājs – prezidents – Edgars Vorslovs.

Pamatojoties uz LNS Statūtiem, LNS domes un valdes vēlēšanas notiek reizi četros gados. LNS kongresā no 54 izvirzī-

tajiem delegātiem piedalījās 47 delegāti no visām LNS biedrībām.

Kongresa sākumā LNS prezidente Sandra Gerenovska, viceprezidentes Brigita Lazda un Inese Immure prezentēja LNS domes pārskata ziņojumu par LNS darbības programmas 2017.–2021. gadam ieviešanu.

LNS BIEDRU DĒLS NAURIS MIEZIS – OLIMPISKAIS ČEMPIONS!

5. lpp.

3x3 basketbola vīriešu komanda šogad izcīnīja Latvijas vēsturē pirmo olimpisko zelta medaļu komandu sportā. Uzvarētāju komandas sastāvā bija Nauris Miezis, mūsu biedru Lāsmas un Rolanda Miežu dēls un savulaik slavenās nedzirdīgās Latvijas sportistes Veltas Mickuses mazdēls. Olimpiskais čempions dalās savās sajūtās ar *Kopsolī* lasītājiem.

Foto: Ilmārs Znotiņš

KOPSOLĪ LASIET

2.–5. OFICIĀLĀS ZIŅAS

- LNS 20. kongresa rezultāti
- Par energoefektivitātes paaugstināšanu LNS ēkās
- LNS valdes sēdes apskats

4. NODARBINĀTĪBA

- Iespēja strādāt *Yandex GO*

5. AKTUALITĀTES

- Mūsu biedru dēls Nauris Miezis – Olimpiskais čempions! Kopsolī intervija ar Nauri un LTV intervijas ar Lāsmu un Rolandu Miežiem kopsavilkums
- Jūrmalas pilsētas muzejs iegūst Latvijas Muzeju biedrības balvu *Pamanīts*

6.–7. INTERVIJAS

- LNS Gada algotais dabinieks 2020 Ilona Liniņa: “Laiks jāmāk saplānot!”
- “Dzīvi bez sporta nevaru iedomāties!” LNS Rīgas RB Goda biedrs Guntars Beisons stāsta par palīdzību nedzirdīgajiem, tradīcijām un boulingu

8. ZĪMJU VALODA

- Par Raiņa vidusskolas Dzejas kursu zīmju valodā
- Atjaunota zīmju valodas mājaslapa

9. VĒSTURE

- LNS biedre Spodrite Jurāne par kara laika dzīvi

10. SKOLU ZIŅAS

- Izlaidumi, izlaidumi...

11. PAR MUMS MASU MEDIJOS

- Intervija ar Danu Cērmani – Berlīnē zināmu blogeri un aktīvistu
- LTV raidījums *4. studija* intervē nedzirdīgo taksistu Maksimu

12. DAŽĀDI

- Jubilāri
- Līdzjūtības
- Festivāla *Homo Novus* izrādes tagad arī nedzirdīgajiem!

LNS TURPMĀK VADĪS EDGARS VORSLOVS

Turpinājums no 1. lpp.

Tad sekoja jautājumi un debates. Guntars Beisons vēlējās noskaidrot, kāpēc samazinājies strādājošo zīmju valodas tulkus skaits, kāpēc no darba LNS ir aizgājuši galvenā grāmatvede Ilze Roķe un nedzirdīgie darbinieki. Jāni Skudru uztrauca nedzirdīgo jauniešu izaugsmes iespējas – vai LNS ir darījusi visu, lai iesaistītu viņus LNS darbā. Iveta Kraze aicināja vairāk uzmanības pievērst latviešu zīmju valodas stāvoklim – kā saglabāt latviešu zīmju valodu nākamajām paaudzēm. Šobrīd nav speciālistu, kas sniegtu konsultācijas latviešu zīmju valodas jautājumos – par vārdu atveidi zīmju valodā, par zīmju pareizību u. c. Raitis Rūrāns jautāja par kultūras nama *Rītausma* uzturēšanas lietderību, jo tajā notiek maz pasākumu. Elfa Zariņa rosināja domāt par zīmju valodas tulkus skaita palielināšanu un pieņemt darbā arī nedzirdīgus tulkus. Tāpat nepieciešams atvieglot procedūru, nedzirdīgam klientam saņemot pakalpojumu *Swedbank* ar tulka starpniecību, arī saprast to, kāpēc nedzirdīgam klientam pieprasa parakstīt apliecinājumu par to, ka viņš uzticas tulkam.

Inguna Krama aicināja pievērst uzmanību zīmju valodas tulkus un klientu attiecību sakārtošanai, lai neveidotos nepatīkamas situācijas. Tāpat nepieciešams palielināt atalgojumu tulkus, lai motivētu viņus palikt darbā LNS sistēmā. Vēl I. Krama interesējās, vai LNS ir sadarbība ar Latvijas Bērnu dzirdes centru, jo ir zināmi vairāki gadījumi, kad nedzirdīgu bērnu dzirdīgie vecāki nav informēti par LNS un par zīmju valodu.

Lai mudinātu nedzirdīgo jauniešu interesi un informētību par LNS, Viktorija Romanova mudināja izveidot informatīvu video zīmju valodā par ieguvumiem un iespējām, ko sniedz LNS.

Uz delegātu jautājumiem un komentāriem atbildēja LNS prezidente Sandra Gerenovska.

Kongress apstiprināja LNS darbības pārskata 2017.–2021. gadam ziņojumu un novērtēja iepriekšējās valdes (Sandra Gerenovska, Inese Immure, Brigita Lazda, Ainārs Osmanis, Māra Lasmane, Zigmārs Ungurs un Gundega Paņko) darbu kā labu.

Nākamais kongresa dienaskārtības punkts bija apbalvojuma *Latvijas Nedzirdīgo savienības Goda biedrs* nosaukuma piešķiršana. Augstāko LNS apbalvojumu

LNS iepriekšējā valde (no kreisās: I. Immure, B. Lazda, A. Osmanis, S. Gerenovska, M. Lasmane un G. Paņko) gandarīta par paveikto 2017.–2021. gadā

saņēma Edgars Vorslovs, Elvīra Čaika, Dzintra Intsone, Māra Lasmane, Lida Šilinska un Jeļena Uljanova. Apsveicam mūsu biedrus ar augstā apbalvojuma saņemšanu!

Pēc tam kongress apstiprināja LNS darbības stratēģiju 2021.–2025. gadam un LNS Statūtus jaunā redakcijā (par LNS Statūtiem vairāk lasiet nākamajā *Kopsoli* numurā).

Otrajā dienā notika LNS valdes priekšsēdētāja – prezidenta – vēlēšanas, kurās piedalījās Inese Immure, Edgars Vorslovs un Ivars Kalniņš.

Pārējie izvirzītie prezidenta amata

kandidāti – Sandra Gerenovska un Brigita Lazda – savu kandidatūru pirms vēlēšanām atsauca, savukārt Laura Zeltiņa kongresā nepiedalījās.

Katrs prezidenta amata kandidāts uzstājās ar uzrunu, pastāstot, kāpēc kandidē uz šo amatu un ko vēlas uzlabot LNS sistēmā. Pirmā uzstājās I. Immure. Viņa pastāstīja par to, kā kopā ar LNS attīstījās un auga, jo šeit viņa strādā jau 35 gadus. Viņas enerģija, pieredze un humora izjūta nevienu neatstāja vienaldzīgu. Nākamais uzstājās E. Vorslovs, pastāstot par savu redzējumu un to, kā viņš uzlaboja savas komunikācijas un zīmju valodas prasmes

—Aija Sannikova

PAR SILTINĀŠANAS PROJEKTIEM

2020. gada 27. janvārī LNS un Centrālā finanšu un līgumu aģentūra parakstīja divus līgumus par energoefektivitātes paaugstināšanu LNS ēkās. Abi projekti tiek realizēti Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 4.2.1.2. pasākuma “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi ietvaros.

EIROPAS REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS FONDA (ERAF) PROJEKTS ENERGOEFECTIVITĀTES PAAUGSTINĀŠANA LNS ĒKAI RAIŅA IELĀ 5A, RĒZEKNĒ

Projekta ieviešanu plānots pabeigt 2022. gada februārī. Būvdarbu veikšanai organizēja iepirkumu, kurā uzvarēja SIA *Latgalija*. 2021. gada 19. jūlijā ar SIA *Latgalija* noslēgts būvdarbu izpildes līgums par summu 217 209,16 EUR ar PVN. Būvuzņēmējs jau izpildījis līguma uzsākšanas nosacījumus un saņēma būvdarbu uzsākšanas atļauju. Augustā plānots sākt aktīvu būvniecību.

Plānota logu modernizācija un siltināšana, pirmā stāva grīdas siltināšana, ēkas fasādes siltināšana, bēniņu pārseguma un jumta seguma siltināšana, ēkas cokola siltināšana, ēkas apgaismojuma maiņa pret LED apgaismojuma gaismekļiem.

Projekta īstenošanas gaitā siltumenerģijas ietaupījums būs ne mazāks kā 30% gadā. Kopējais enerģijas patēriņš samazināsies par 68 089,77 kWh gadā (samazinājums 62% no apkures energoefektivitātes novērtējuma), bet oglekļa dioksīda (CO₂) emisiju samazinājums projekta īstenošanas rezultātā būs 17 594,28 kg CO₂ gadā (samazinājums 62%).

Plānotās projekta kopējās izmaksas ir 260 662,24 EUR, no kopējās attiecināmās izmaksas ir 215 000,00 EUR (ERAF finansējums ir 182 750,00 EUR (85%), valsts budžeta finansējums ir 32 250,00 EUR (15%)), bet privātās neattiecināmās izmaksas (LNS ieguldījums) ir vismaz 45 662,24 EUR. Šobrīd pēc būvdarbu līguma noslēgšanas projekta

neattiecināmās izmaksas tiek pārrēķinātas.

ERAF PROJEKTS ENERGOEFECTIVITĀTES PAAUGSTINĀŠANA LNS ĒKAI ELVĪRAS IELĀ 19 K-2, RĪGĀ

Projekta ieviešanu plānots pabeigt 2022. gada jūlijā. Būvdarbu veikšanai tika organizēti iepirkumi, taču līdz šim ar būvkompaniju atlasī nav veicies. Visi iepriekšējie iepirkumi bija neveiksmīgi – pretendentu piedāvājumi (kopā 17) tika noraidīti, jo neatbilda tām prasībām, kuras bija obligāti jāizpilda. Pašlaik norit jau trešais iepirkums. Ir saņemti desmit būvkompaniju būvdarbu veikšanas piedāvājumi, un notiek šo piedāvājumu vērtēšana. Ja pretendenti spēs izpildīt prasības, tajā skaitā *Zaļā* iepirkuma prasības LED apgaismojuma uzstādīšanai iekštelpās, tad 2021. gada septembrī tiks noslēgts līgums par būvdarbu izpildi Elvīras ielā 19 k-2, Rīgā.

Plānots veikt ārdurvju un logu modernizāciju un siltināšanu, pirmā stāva grīdas nomaiņu un siltināšanu, ēkas fasādes siltināšanu, bēniņu pārseguma un jumta seguma siltināšanu, ēkas cokola siltināšanu, ēkas siltuma mezgla izolāciju piebūves daļā, ēkas apgaismojuma maiņu pret LED apgaismojuma gaismekļiem. Projekta īstenošanas gaitā kopējais enerģijas patēriņš samazināsies par 201 850,21 kWh gadā (samazinājums 30,16 no kopēja enerģijas patēriņa %), bet oglekļa dioksīda (CO₂) emisiju samazinājums projekta īstenošanas rezultātā būs 47 185,51 kg CO₂ gadā (samazinājums 37,34%). Plānotās projekta kopējās izmaksas ir 537 247,37 EUR, no kurām kopējās attiecināmās izmaksas ir 445 384,00 EUR (ERAF finansējums ir 378 576,00 EUR (85%), valsts budžeta finansējums ir 66 808,00 EUR (15%)), bet privātās neattiecināmās izmaksas (LNS ieguldījums) ir 91 863,37 EUR. Projekta neattiecināmās izmaksas var mainīties atkarībā no būvdarbu līguma izmaksām. ●

(iepriekš izskanēja komentārs, ka zīmju valoda neesot E. Vorslova stiprā puse). Visbeidzot ar uzrunu uzstājās I. Kalniņš, pastāstot par saviem plāniem LNS labā. Kad viņš, atbildot uz S. Gerenovskas jautājumu, ko viņš darīs, ja gadījumā LNS kontā būs nulle, atbildēja, ka atteiksies no savas algas, delegāti viņam aplaudēja.

Kandidāti pēc savām uzrunām atbildēja uz vairākiem delegātu jautājumiem, piemēram, jaunieši interesējās, kā viņi tiks atbalstīti un kādā veidā kandidāts plāno piesaistīt jauniešus; kā paredzēts palīdzēt cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem un senioriem; kā notiks sadarbība ar biedrībām u. c.

Balsošanas rezultāti: 1. kārtā par E. Vorslovu nobalsoja 22 delegāti, par I. Immuri 12 un par I. Kalniņu arī 12 delegāti. Tā kā neviens no kandidātiem nesavāca 24 balsis (bija nepieciešams savākt vairāk nekā pusi no delegātu balsīm), tika rīkota 2. kārtā. Uz 2. kārtu I. Immure atsauca savu kandidatūru, un rezultāts bija šāds: par E. Vorslovu nobalsoja 24, par I. Kalniņu 22 delegāti.

Pēc tam kongress ievēlēja LNS domē 19 locekļus šādā sastāvā: Edgars Vorslovs, Ivars Kalniņš, Brigita Lazda, Varis Strazdiņš, Krista Kristīne Magone, Sandra Gerenovska, Inese Immure, Anita Ceple, Elvīra Čaika, Mārīte Sarkane, Dace Lāce, Ieva Geige-Preiss, Vilhelmīne Vicinska, Lilita Logina, Ilze Jaunzeme, Ilona Liniņa, Artis Ozols, Guntars Beisons un Gunta Birnīte.

Pēc kongresa notika LNS domes pirmā sēde, kurā ievēlēja domes priekšsēdētāju – Inesi Immuri un jauno valdi. Edgara Vorslova komandā darbosies Ivars Kalniņš (viceprezidents), Brigita Lazda (viceprezidente), Varis Strazdiņš un Krista Kristīne Magone.

Apsveicam Edgaru Vorslovu un jauniešus, kurus ievēlēja domes priekšsēdētāju – Inesi Immuri un jauno valdi. Edgara Vorslova komandā darbosies Ivars Kalniņš (viceprezidents), Brigita Lazda (viceprezidente), Varis Strazdiņš un Krista Kristīne Magone.

IESPĒJA STRĀDĀT YANDEX GO

Kopbraukšanas platforma *Yandex Go* ir sākusi sadarbību ar LNS, lai informētu vādzirdīgus un nedzirdīgus autovadītājus par iespēju strādāt taksometra vadītāja profesijā, izmantojot platformu. Latvijā *Yandex Go* kopbraukšanas pakalpojums ir pieejams Rīgā un tās rajonā, kā arī Daugavpilī. Serviss nodrošina iespēju lietotnē ātri un ērti pasūtīt automašīnu vai piegādes pakalpojumu, kuru nodrošina kvalificēti autovadītāji. Platformai nav savu autovadītāju vai automašīnu, tā strādā ar sadarbības partneriem – vietējiem taksometru parkiem.

“*Yandex Go* savā platformā tiecas radīt vidi, kas ļauj izpildīt pasūtījumus arī vādzirdīgiem un nedzirdīgiem autovadītājiem. Ja platformā nebūtu ieviestas atbilstošas funkcionalitātes, taksometru parki daudzus vadītājus nodarbināt, visticamāk, nevarētu. Pašlaik pie mūsu sadarbības partneriem jau strādā nedzirdīgi un vādzirdīgi šoferi. Vēlamies, lai šis skaits augtu un mūsu platformu izmantotu aizvien vairāk profesionālu autovadītāju. Tāpēc pastāvīgi strādājam pie tā, lai uzlabotu platformas funkcijas, kas ieviestas vādzirdīgo un nedzirdīgo autovadītāju atbalstam,” stāsta *Yandex Go* sadarbības partneru attiecību vadītājs Latvijā Jānis Ķirsis.

Yandex Go platformas pasažieru un autovadītāju lietotņu funkcionalitāte ir pielāgota, lai atvieglotu darbu autovadītājiem ar dzirdes invaliditāti. Pasažieri lietotnē saņem paziņojumu, ka ieradīsies nedzirdīgs vai vādzirdīgs autovadītājs, un tiek aicināti iepriekš norādīt precīzu brauciena galamērķi un nepieciešamības

gadījumā sazināties ar autovadītāju rakstiski, izmantojot čata opciju, nevis zvanot. Autovadītājiem paredzētajā lietotnē *Yandex Pro* videoapmācības un materiāli ir adaptēti arī nedzirdīgiem un vādzirdīgiem autovadītājiem, bet par jaunu pasūtījumu skaņas signāla vietā ziņo telefona vibrācija un ekrāna mirgošana. Nepieciešamības gadījumā jebkurā diennakts laikā lietotnē iespējams rakstiski lūgt atbalsta komandas palīdzību.

Lai strādātu par taksometra vadītāju pie kāda no *Yandex Go* sadarbības partneriem, nepieciešama derīga autovadītāja apliecība, vismaz trīs gadu vadītāja stāžs, taksometra vadītāja reģistrācijas kartīte no Autotransporta direkcijas un valsts valodas zināšanas vismaz B1 līmenī.

Vadītāja ieņēmumi ir atkarīgi no

darba nosacījumiem konkrētajā autoparkā, vietas un laika, kurā tiek veikti pārvaldījumi, un darba grafika. *Yandex Go* lietotnes izmantotie algoritmi palīdz samazināt laiku, ko autovadītājs pavada dīkstāvē, un ziņo par to, kurās zonās ir lielāks pieprasījums pēc braucieniem. Izmantojot platformu, autovadītājam nav jāmeklē pasažieri vai pašam jāplāno ceļš – lietotne piedāvā pasūtījumus, plāno maršrutu un aprēķina maksu par braucieni. Turklāt brauciena laikā, kas pasūtīts *Yandex Go* lietotnē, gan vadītājam, gan pasažieriem tiek piemērota papildu apdrošināšana; maksimālā kompensācijas summa vienai personai ir līdz 10 000 EUR.

Lai pieteiktos darbam ar platformu un uzzinātu vairāk, jāaizpilda pieteikuma forma: www.taxi.yandex.lv/driver/job. ●

LNS VALDES SĒDES APSKATS

Pirmdien, 9. augustā, notika kārtējā LNS valdes sēde. Tajā tika apspriesti vairāki aktuāli jautājumi un pieņemti vairāki lēmumi.

Sēdē LNS valde pieņēma zināšanai SIA *LNS Surdotehniskās palīdzības centrs*, SIA *LNS Rehabilitācijas centrs*, SIA *LNS DANE* un SIA *LNS nekustamie īpašumi* iesniegtos pārskatus par budžeta izpildi 2021. gada pirmajā pusgadā.

30. jūlijā saņemts LNS 20. kongresa delegātes, LNS valdes priekšsēdētājas, prezidentes Sandras Gerenovskas priekšlikums par kongresa lēmuma Nr. 8 dokumentu projektu *Biedrības Lat-*

vijas Nedzirdīgo savienība statūti jaunā redakcijā. LNS valde nolēma rekomendēt LNS 20. kongresam balsot par vienu no projekta *Biedrības Latvijas Nedzirdīgo savienība statūti jaunā redakcijā* 6.14.4. apakšpunkta redakcijai izvirzītajiem diviem priekšlikumiem.

1. Statūtu komisijas priekšlikums: “No delegātu vidus uz četriem gadiem ievēl LNS valdes priekšsēdētāju – prezidentu, kurš ir nedzirdīgs, ar vismaz piecu gadu LNS biedra stāžu un latviešu zīmju valodas prasmi, un kurš nav LNS piederošās komercsabiedrības valdes loceklis:

a) atklāti balsojot, ja izvirzīts tikai

viens kandidāts;

b) aizklāti balsojot, ja izvirzīti vairāki kandidāti.”

2. LNS 20. kongresa delegātes Sandras Gerenovskas priekšlikums ir atstāt 6.14.4. apakšpunktu līdzšinējā redakcijā: “No delegātu vidus uz četriem gadiem ievēl LNS valdes priekšsēdētāju – prezidentu, kurš ir persona ar vismaz piecu gadu LNS biedra stāžu un latviešu zīmju valodas prasmi:

a) atklāti balsojot, ja izvirzīts tikai viens kandidāts;

b) aizklāti balsojot, ja izvirzīti vairāki kandidāti.” ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: Naura Mieža personiskais arhīvs

LNS BIEDRU DĒLS NAURIS MIEZIS – OLIMPISKAIS ČEMPIONS!

Nauris ar māti Lāsmu un tēvu Rolandu

Turpinājums no 1. lpp.

Pastāsti, kādas bija pirmās emocijas, kad saprati, ka esi olimpiskais čempions.

To bija grūti aptvert, joprojām tas šķiet mazliet nereāli. Cilvēki pienāk, spiež roku un saka labus vēlējumus un vārdus, un, protams, tas ir patīkami, tas silda sirsniņu. Tas parāda to, ka ļoti daudzi latvieši skatījušies mūsu spēles un jutuši līdzī.

Esmu lasījusi intervijas ar tevi, kurās stāsti par grūto bērnību, jo daudzus gadus apmeklēji logopēdu, lai iemācītos runāt. Kā tu domā, vai šīs grūtības palīdzēja tev tālākajā dzīvē?

Jā, viennozīmīgi. Jebkuras pārvarētas grūtības palīdz dzīvē. Tādas situācijas stiprina manu pārliecību, ka es spēju tikt galā ar dažādiem pārbaudījumiem.

Tavi vecāki ir nedzirdīgi. Vai esi domājis par to, kā veidotos tava dzīve, ja tu būtu piedzimis nedzirdīgs?

Grūti atbildēt uz šo jautājumu, jo nezinu, kā būtu, ja būtu... Kad biju jaunāks, mamma bieži man lūdza palīdzēt, bet es biju nepaklausīgs. Tad viņa jokojot teica: "Žēl, ka tu piedzimi dzirdīgs, būtu labāk nedzirdīgs!" (*smejas*) Varbūt, ja piedzimtu nedzirdīgs, es nenodarbotos ar sportu.

Kādi ir tavi nākotnes plāni?

Tas, ka Olimpiskās spēles ir noslēgušās, nenozīmē, ka mums beigušies turnīri – tie rit pilnā sparā. Nākamie turnīri jau nav aiz kalniem. Tie ietilpst katrā nedēļas nogalē, grafiks ir saspringts.

LTV INTERVIJĀ SAVĀS SAJŪTĀS PAR DĒLA UZVARU DALĪJUŠĪES NAURA VECĀKI.

Viņa tēvs Rolands pastāstīja, ka ļoti vēlēties, lai viņi uzvar: "Sākumā tiešām bija ļoti grūta cīņa. Tad bija ceturtdaļfināls, tad pusfināls, un es domās lūdzos, lai tikai viņi tiktu pusfinālā! Nu, vēl bišķiņ, nu, kaut tiktu trijniekā! Skatījos televīzijas pārraidi, uztraucos, pat raudāju." Nauris no bērnības vēlēties spēlēt basketbolu, abi ar tēvu gājuši uz treniņiem. Viņš ir izaudzis ar domu, ka nākotnē būs profesionāls sportists. "Tas, ka viņam ir nedzirdīgi vecāki, noteikti ir devis vēl lielāku vēlmi sasniegt savu sapni, un viņš ir cīnījies, viņš tiešām cīnījies par šo uzvaru," teica Rolands. Olimpiskā čempiona māte Lāsma atklāja, ka dēla uzvara Olimpiskajās spēlēs bija viņas sapnis.

INTERESANTI FAKTI PAR ŠĪ GADA SPĒLĒM

Tokijas Olimpiskajās spēlēs bija trīs sportisti no nedzirdīgo kopienas: divi nedzirdīgie un viens nedzirdīgo vecāku dzirdīgais bērns.

36 gadus vecais Deivids Smits ir ASV vīriešu volejbola izlases spēlētājs. Deivids piedzima ar dzirdes zudumu no 80 līdz 90 procentiem, un viņš ir trīskārtējs olimpietis, vēsta portāls *Outkick Media LLC*. Sports viņam ir veids, kā attīstīt pārliecību un integritāti dzirdīgo pasaulē. Otra nedzirdīgā sportiste ir 20 gadus vecā Dikša Dagara, kura spēlē Indijas sieviešu golfa komandā. Gan Dikša, gan viņas brālis Jogešs piedzima ar dzirdes traucējumiem. Neuztvert dzirdes traucējumus kā problēmu viņai palīdzējuši vecāki, atbalstot viņas vēlmi nodarboties ar sportu, raksta portāls *Olympic Channel Services*.

Latvijas Nedzirdīgo savienība lepojas ar nu jau pasaulslavenā zīmju valodā runājošā Naura Mieža panākumiem! ●

JŪRMALAS PILSĒTAS MUZEJS IEGŪST LATVIJAS MUZEJU BIEDRĪBAS BALVU PAMANĪTS

28. jūlijā Cēsu Vēstures un mākslas muzejā pasniegta Latvijas Muzeju biedrības (LMB) gada balva 2021. Uz pasniegšanas ceremoniju šogad tika aicināti LMB Gada balvas 2021 nominanti no dažādiem Latvijas muzejiem, žūrijas balvas *Pamanīts* ieguvējs, kā arī sadarbības partnera – *igauņu uzņēmuma Motor* – izvēlētās balvas ieguvējs.

LMB Gada balvu 2021 *Pamanīts* saņēma Jūrmalas pilsētas muzejs. Tā ir atzinība par ilgstošu un noturīgu muzeja interesi par nedzirdīgo auditoriju. Šis muzejs ir gatavs atbilstoša pakalpojuma sagatavošanā ieguldīt laiku un resursus, paaugstināt darbinieku kvalifikāciju, kā arī parāda apņemšanos ar atbildību turpināt izveidoto sadarbību un ilgtermiņa attiecības ar kopienu.

Jau desmit gadus viena no Jūrmalas pilsētas muzeja prioritātēm ir sadarbība ar nedzirdīgiem un vājdzirdīgiem cilvēkiem. Pateicoties tam, ka muzeja sabiedrisko attiecību speciāliste Diāna Josta ieguvusi surdotulka izglītību un aktīvi sadarbojas ar Latvijas Nedzirdīgo savienību, muzeja darbība šajā sfērā izvērsusies ļoti efektīva. Šo gadu laikā īstenoti daudzi projekti, kuru dalībnieki bijuši personas ar dzirdes traucējumiem un arī dzirdīgi cilvēki. Kopīgās nodarbībās ar dzirdīgajiem jūrmalniekiem pakāpeniski nojauktas komunikācijas barjeras un gūtas jaunas zināšanas un prasmes. Katru mēnesi (izņemot pandēmijas laiku) muzejā notiek tikšanās ar nedzirdīgo auditoriju. Šo gadu laikā muzeju un Jūrmalas pilsētu apmeklēja nedzirdīgo kopienu delegācijas no ārvalstīm, kas ir būtisks solis uz savstarpēju sapratni. Dažkārt dzirdīgie un nedzirdīgie ir kā divas dažādas, viena no otras visai nošķirtas pasaules. Tās daudzējādā ziņā atšķiras pēc domāšanas, valodas, uzskatiem, kultūras un tradīcijām. Tomēr mēs visi – gan dzirdīgie, gan nedzirdīgie – dzīvojam vienā pasaulē. Tāpēc mums vienam otru labāk jāsaprot un šīs zināšanas jāizmanto dzīvē. Tikai tā mēs varam sekmīgi sadarboties un veicināt kopējo vērtību apzināšanos. ●

LAIKS JĀMĀK SAPLĀNOT

Šajā *Kopsolī* numurā piedāvājam interviju ar *LNS Gada algoto darbinieku* Ilonu Liniņu. Viņa strādā ne vien par *LNS* sociālo rehabilitētāju, bet arī par videoziņu administratori un zīmju valodas pasniedzēju. Nav noslēpums, ka par zīmju valodu viņa zina, šķiet, visu. Tāpēc šoreiz runājam par zīmju valodas zināšanām, par darba pienākumiem un to, kā atdalīt darbu no privātās dzīves.

Šī gada sākumā kļuvāt par nominācijas *LNS Gada algotais darbinieks* balvas saņēmēju. Kādas bija sajūtas, saņemot šo pagodinājumu?

Negaidīju un biju ļoti pārsteigta. Ja balva tiktu pasniegta uz skatuves un es būtu vakarkleitā, tad, protams, būtu daudz spilgtākas emocijas. Diemžēl Covid-19 izraisīto ierobežojumu dēļ šogad šāds pasākums klātienē nenotika – ceremonija bija vienīgi video formātā. Balva tika pasniegta personīgi – pie manis ieradās pārstāvji un apsveica.

Jūs esat *LNS* sociālā rehabilitētāja un videoziņu administratore. Lūdzu, pastāstiet par savu darbu.

Darba ir ļoti daudz, esmu ļoti noslogota. Es mācu klientiem zīmju valodu, kā arī darbojos ar videoziņām – tās filmēju, montēju un publicēju. *LNS* mājaslapā ievietoju dažādu informāciju par projektiem un citiem jaunumiem. Sadarbojos ar Inesi Immuri, viņai ir ļoti daudz darba un un nav laika informācijas publicēšanai mājas lapā. Parasti man iesniedz gatavu informāciju un es to droši varu sakārtot, samontēt, lai izskatās skaisti, pievienot bildi un ievietot mājaslapā. Dažreiz gadās, ka bilde ir par lielu un mājaslapa to nepieņem, tad tā ir jāsamazina un jāievieto atkārtoti. Tā kā mājaslapa nav jauna, tad, lai tajā ievietotu informāciju, ir jāpiekorigē izmēri. Piemēram, ielikt jaunumus *Facebook* ir viegli, bet precīzas informācijas ievietošana mājaslapā ir ļoti sarežģīta.

Kā jūs apgūvat šīs iemaņas?

Šīs iemaņas apgūvu pašmācības ceļā. Man pašai bija ļoti interesanti to iemācīties. Ja kāds man pastāsta un parāda, kā jādara, tad es ļoti ātri uztveru jaunu informāciju. Piemēram, iegādājoties jaunu telefonu, mani ļoti interesē ievietotās jaunās tehnoloģijas, iedziļinos un

iemācos, kā pielietot darbībā. Dažreiz skatos pamācošus video *YouTube*.

Kā jūs tik labi iemācījāties zīmju valodu?

Es to pasniedzu jau ilgu laiku. Šobrīd nedaudz esmu pamainījusi virzienu un vairāk nodarbojos tieši ar videoziņām. Bija laiks, kad biju bezdarbiece, un Lilita Jančevska pieteicās uz divām subsidētajām darbavietām bezdarbniekiem ar invaliditāti. Paņēma mani un kolēģi Veltu Kleinu. Tad pirmo reizi iepazinot ar Zīmju valodas centra darbību, bija arī dažādi jaunumi zīmju valodas lietošanā, es sāku pamazām un ātri visu apgūvu. Ar jaunumiem domāju dažādus jaunus vārdus zīmju valodā. Dažreiz es tiem nepiekrītu – manuprāt, galvenais, lai būtu jēga. Gadās, ka pamanu, ka zīmju valodas vārdu lietošanas jēga nav atbilstoša, tad es ierosinu šo zīmi pamainīt. Piemēram, mēs nesakām *Saulkrasti*, lai nebūtu garš vārds un saliktenis, bet sakām *saule* un *krasti*. Agrāk bija *saule* un *karsti*. Es teicu, ka tas nav pareizi – ir jāsaka *krasti*, tā ir liela atšķirība.

Vai jūsu ieteikumi tiek ņemti vērā?

Es iesaku, un tas tiek pieņemts. Pie manis atnāk klienti, un es pastāstu par zīmju valodas nozīmi un pielietošanu. Piemēram, agrāk projekta *Klusuma pasaule* ietvaros trešdienās informatīvajos dienas pasākumos nedzirdīgajiem sniedzu šo informāciju.

Kā izdodas visus šos darbus apvienot ar privāto dzīvi?

Es plānoju savu laiku. Brīvdienās braucu uz laukiem – bez tiem es nevaru dzīvot. Laukos stādu puķes, pļauju zāli, saimniekoju pa māju.

Vēl es apmeklēju deju nodarbības un spēlēju boulingu. Beidzot atkal varu apmeklēt deju nodarbības, jo esmu vakcinēta pret Covid-19. Šīs nodarbības ir saistītas ar saskarsmes radošo pašizteiksmi. Deju nodarbības notiek katru trešdienu, bet, ja tuvojas kāda filmēšana vai kāds pasākums, tad papildus arī pirmdienās un dažreiz arī svētdienās. Par boulingu pagaidām nav informācijas, kad drīkstēs nodarboties.

Pastāstiet par savu ģimeni.

Man ir divi bērni, viņi dzīvo un strādā Igaunijā. Meita iepazinās ar vīrieti no Igaunijas, apprecējās un pārcēlās dzīvot pie vīra. Dēlam Covid-19 dēļ darbs Latvijā apstājās, un viņš atrada darbu Igaunijā. Man ir arī divi mazbērni. Šobrīd nevaru aizbraukt ciemos pie viņiem, bet mēs bieži sazināmies ar videozvanu.

Kāds būtu jūsu novēlējums šajā nepārstajā laikā?

Novēlu domāt pozitīvi un ceru, ka drīz atkal tiks rīkoti pasākumi klātienē un visi kopā varēsim sapulcēties. Kultūras namā *Rītausma* agrāk vienmēr bija ļoti daudz apmeklētāju, bet tagad iestājies klusums. Ceru, ka arī *Rītausmā* drīz atgriezīsies dzīve. ●

Teksts: Jūlija Bite, Inese Immure Foto: Inese Immure

DZĪVI BEZ SPORTA NEVARU IEDOMĀTIES!

2000. gada maijā Guntars Beisons izveidoja atbalsta fondu cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti *Klusums*, un viņš ir tā valdes loceklis līdz pat šai dienai. Kopš 2005. gada viņš ir Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas (LNSF) valdes loceklis un sporta kluba *Nedzirdīgo boulinga* dibinātājs un valdes priekšsēdētājs. LNS Rīgas reģionālās biedrības (RB) Goda biedrs, kurš daudzus gadus darbojies Rīgas RB valdē, Guntars Beisons – par palīdzību nedzirdīgajiem, tradīcijām un boulingu.

Lūdzu, pastāstiet par savu nedzirdīgo atbalsta fondu.

Fonda mērķis ir palīdzēt nedzirdīgajiem uzlabot dzīves kvalitāti, sniegt viņiem atbalstu un palīdzību. Meklējam sponsorus, rakstām projektus. Pārsvārā mēs palīdzam bērniem, lai varētu notikt viņiem paredzēti pasākumi. Skatoties, kāda palīdzība vajadzīga, cenšamies piesaistīt sponsorus, lai varētu realizēt pasākumu. Piemēram, palīdzam nedzirdīgo bērnodrāzām *Dzintariņš*, ja viņiem ir kādas konkrētas vajadzības, teiksim, sagādājam piederumus zīmēšanai vai spēles. Ja bērnodrāzā tiek rīkoti sporta pasākumi, tad mēs sarūpējam visu nepieciešamo pasākuma īstenošanai. Protams, šobrīd Covid-19 ierobežojumu dēļ aktīvāšu nav daudz.

Kā nonācāt LNS sistēmā?

Mani ļoti interesēja sporta pasākumi, tāpēc uzreiz pēc skolas beigšanas 1980. gadā iestājos LNS. Toreiz LNS organizēja arī sporta pasākumus, jo LNSF tad vēl nebija.

Esat arī LNS Rīgas RB Goda biedrs. Kas būtu jādara biedriem, lai iegūtu šo nosaukumu?

Goda biedra nosaukums man tika piešķirts par biedrības finansiālās un materiāltehniskās bāzes pilnveidošanu un par ilggadīgu darbu Rīgas biedrības valdē. Es nestrādāju, lai saņemtu šo nosaukumu. Visa mana fonda darbība vērsta uz to, lai nedzirdīgajiem būtu labāka dzīve.

Kā radies klubs *Nedzirdīgo boulinga*?

Kopš bērnības aizrāvos ar sportu. Jaunībā man patika futbols. Nedzirdīgo boulinga klubu izveidoju, lai gados vecākiem nedzirdīgajiem būtu iespēja aktīvi

darboties. Toreiz bija ne tikai LNSF, bet arī Rīgas klubs *Nedzirdīgo sports*. Arī tajā biju valdes loceklis. Mēs nodarbojamies ar dažādiem sporta veidiem. Nedzirdīgo vidū radās arvien lielāka interese nodarboties ar boulingu, bet tas ir dārgs sporta veids, un *Nedzirdīgo sports* nevarēja šo jautājumu atrisināt. Tad kopā ar pārējiem nedzirdīgajiem boulinga spēlētājiem nolēmām, ka jāveido savs klubs, lai popularizētu šo sporta veidu nedzirdīgo vidū un radītu iespēju viņiem piedalīties dažāda mēroga sacensībās. Bija nepieciešams atrast sponsorus un atbalstu. Pēc tam klubs *Nedzirdīgo boulinga* sāka sadarboties ar Latvijas Boulinga federāciju. Sadarbība ir veiksmīga joprojām – jūtamies kā viena ģimene.

Kā federācija atbalsta *Nedzirdīgo boulingu*?

Piedāvā treneri, informē par iespējam piedalīties dzirdīgo sacensībās. Piemēram, nedzirdīgie dodas trenēties atpūtas un izklaides centrā *Bowlero* – tur mums ierāda celiņu un iedod atlaidi. Esmu līderis, kurš organizē nedzirdīgajiem boulinga spēles. Ja nebūtu līdera, nedzirdīgie tik aktīvi neiesaistītos spēlēs un sacensībās, jo īpaši turnīros ar dzirdīgajiem. Vajadzīgs viens cilvēks, kurš organizē spēles un rūpējas par visu pārējo. Latvijas nedzirdīgie piedalījās arī starptautiskās sacensībās. Boulinga sacensības notiek regulāri. Es pats kādreiz biju izlasē, bet tagad esmu tikai organizētājs.

Kāds ir jūsu mīļākais sporta veids?

Man patīk visi sporta veidi. Bez sporta es nevaru dzīvot! Pašlaik ikdienā nodar-

bojos tikai ar boulingu, bet man patīk arī futbols, hokejs, basketbols – sekoju līdzi un skatos sacensības.

Varbūt jums ir vēl kādi hobiji?

Jaunībā man patika makšķerēt, bet tagad mans hobijs ir sēņošana. Tā man iepatikās, kad vectēvs mani mazu ņēma līdzi uz mežu un iepazīstināja ar sēnēm. Parasti nedzirdīgie baidās iet uz mežu, bet es ne, jo, pateicoties vectēvam, protu orientēties mežā. Turklāt es zinu, kurā mežā var atrast noteiktas sēnes.

Kāds ir jūsu redzējums kā Rīgas biedrības valdes loceklim, kādas problēmas vajadzētu risināt?

Ja ir kādas problēmas, vienmēr esmu palīdzējis tās atrisināt, bet tas, kā problēmas tiek risinātas, ir ļoti atkarīgs no biedrības vadītāja. Īpaša uzmanība jāpievērš guļošajiem, vientuļajiem pensionāriem. Vēl ir svarīgi, lai nepazūd tradīcijas, piemēram, tiek organizēta Mātes diena, Ziemassvētki, pasākumi bērniem, Nedzirdīgo diena. Visas šīs tradīcijas ir jā saglabā. Liels paldies Marutai Piterniecei, jo, tikai pateicoties viņai, esmu Rīgas biedrības valdes loceklis. Maruta mani pārliecināja, ka sadarbība būs labāka, ja fonda pārstāvis būs valdē.

Esmu LNS 20. kongresa delegāts, ar nepacietību gaidu šo pasākumu un ar lielu interesi vēlos uzzināt rezultātus. Ceru, ka kļūšu LNS Domes loceklis, līdz šim tajā neesmu darbojies. ●

(Red. piezīme: intervija notika 07.08.2021.)

KOPĀ AR ZĪMJU VALODU. PAR DZEJAS KONKURSU

No 2021. gada 1. marta līdz 31. maijam Rīgas Raiņa vidusskolā (RRV) Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros tika realizēts projekts *Zīmju valoda kā mākslinieciskās izpausmes līdzeklis un iekļaušanas instruments*. Projekta mērķauditorija bija ne tikai skolēni ar dzirdes traucējumiem, bet arī dzirdīgie vidusskolēni, kuri apgūst zīmju valodu Rīgas Raiņa vidusskolā.

Projekta mērķis bija mazināt sociālās atstumtības risku attālināto mācību kontekstā psiholoģiskā diskomforta pakļautajiem jauniešiem ar dzirdes traucējumiem, sekmējot neformālās izglītības pieejamību, kā arī veicināt nedzirdīgo un dzirdīgo jauniešu savstarpējo sapratni un sadarbību, pilnveidojot un paplašinot zīmju valodas lietojumu izglītības procesā.

Lai jauniešiem būtu iespēja izpaust savas idejas, vērtības un izjūtas, balstoties ilggadīgā pieredzē, kā vienojošs faktors tika izvēlēta mākslinieciski radošā darbība, veidojot Aleksandra Čaka dzejas interpretācijas zīmju valodā un integratīvas melodeklamācijas video formātā. Dzirdīgajiem skolēniem tā bija iespēja izmantot un nostiprināt apgūtās zīmju valodas prasmes, savukārt jaunieši ar dzirdes traucējumiem pilnveidoja komunikācijas un sadarbības prasmes.

Dzejas konkurss, kurā skolēni piedalās ar dažādu autoru dzejas interpretācijām zīmju valodā, ir ilggadēja skolas tradīcija. Šīs aktivitātes mērķis ir parādīt, ka zīmju valoda nav tikai komunikācijas līdzeklis, bet var būt arī mākslinieciskās izteiksmes forma, dodot iespēju jauniešiem ne tikai salīdzināt savu veikumu ar citiem, bet arī saņemt žūrijas novērtējumu un komentārus tālākai izaugsmei.

Šajā mācību gadā projekta ietvaros konkurss notika 19. reizi un pirmo reizi attālināti. Skolēnu iesūtītos videomate-

riālus vērtēja režisore un teātra pedagoģe, balvas *Boņuks 2020* ieguvēja Marika Čerņavska, zīmju valodas pasniedzēja Sociālās integrācijas valsts aģentūras kolekdžā Skaidrīte Baure, LNS viceprezidente Inese Immure un profesionālā nedzirdīgā aktrise Jolanta Znotiņa, atzīmējot labākos priekšnesumus gan pamatskolas, gan vidusskolas grupā. Apkopojot žūrijas iesūtītos vērtējumus un komentārus, tika izdalīta vēl viena dalībnieku grupa – cilvēki ar ievērojamu pieredzi jeb profesionāļi. Konkursa rezultātu un uzvarētāju paziņošana notika 2021. gada 14. maijā Zoom platformā.

Galveno balvu ieguva Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas 8. klases skolnieces Melisa Pērļa Sprudzāne un Amanda Anete Intsone. Žūrijas simpātiju balvas izpelnījās Kārlis Melderis no Rīgas Raiņa vidusskolas, kurš ieguva arī Marikas Čerņavskas speciālbalvu, un konkursa jaunākais dalībnieks Mairis Šadeika no Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas.

Pamatskolas grupā uzvarējuši Ēbelmuižas pamatskolas audzēkņi: 3. vietu ieņēma Evelīna Sondore, Izabella Celma un Emīls Nikolajevs (4. klase), 2. vietu – Marta Knostenberga (6. klase) un 1. vietu – Māris Šadeika (3. klase). Vidusskolas grupas uzvarētāji ir no RRV: 3. vieta ir Andželikai Petkunai (12. klase), 2. vieta – Esterei Gabrānei (10. klase), bet 1. vietu izcīnīja Adelīna Smirnova (10. klase). Savukārt profesionāļu grupā 3. vietu ieņēma Madara Zēmele un Mirdza Rūja no Valmieras (12. klase), 2. vieta ir Emīlijai Balodei (RRV, 12. klase), bet 1. vieta – Paulim Kalniņam (RRV, 12. klase). Speciālbalvu dzirdīgo skolēnu grupā saņēma RRV 12. klases skolniece Justīne Ilstere. Diplomu par piedalīšanos un projekta ietvaros sarūpētos saldumus saņēma visi konkursa dalībnieki.

Vidusskolēni, kuri Rīgas Raiņa vidusskolā apgūst zīmju valodu, veidoja tautā populāro dziesmu ar A. Čaka vārdiem *Mīglā asaro logs* un *Liepas satumst melo-*

deklamācijas vai pēc izvēles piedalījās dzejas konkursā.

Dzejas interpretācijas sagatavošana zīmju valodā vairāk vai mazāk ir uzskatāma par individuālu darbošanos, toties melodeklamāciju sagatavošana bez sadarbības ir praktiski neiespējama. Paldies Emīlijai Balodei, Ievai Gulbei, Lāsmāi Kamolai, Artim Mežinskim, Kārlim Melderim un Arnoldam Skultem par pacietību un atbildību priekšnesumu izveidošanā.

Lai popularizētu zīmju valodu un nedzirdīgo kultūru, no atlasītajiem videomateriāliem tika izveidots vienots videomateriāls – Aleksandra Čaka dzejas un Zigmara Liepiņa teātra mūzikas interpretācijas zīmju valodā, veltījums dzejnieka 120. dzimšanas dienai *Ap mani redzu, cita dzīve ris...* To var noskatīties šeit: www.ej.uz/apmaniredzu. Paveikto darbu atzinīgi novērtējuši ne tikai projekta dalībnieki, bet arī plašāka sabiedrība. ●

ATJAUNOTA ZĪMJU VALODAS MĀJASLAPA

LNS Rehabilitācijas centrs (RC) informē, ka Zīmju valodas attīstības nodaļas īstenotā projekta *Latviešu zīmju valodas attīstība 2020 ietvaros ir atjaunota, modernizēta un papildināta zimjuvaloda.lv mājaslapa. 2020./2021. gadā darba grupa*

*(A. Intsone, I. Liniņa, V. Kleina) sagatavoja divas jaunas tematiskās zīmju valodas vārdnīcas – *Sports un Medicīna*.*

Videovārdnīcas ir publicētas mājaslapā www.zimjuvaloda.lv.

Projektu atbalstīja *Baltijas Bērnu*

fonds.

Lūdzam par mājaslapā www.zimjuvaloda.lv pamanītajām kļūdām un nepilnībām informēt RC Zīmju valodas attīstības nodaļu – 303. kabinetā, Elvīras iela 19 k-3, Rīga, LV-1083), e-pasts: lilita.jansevska@lns.lv. ●

Teksts: Jūlija Bite, Inese Immure Foto: Spodrītes Jurānes personiskais arhīvs

SPODRĪTES JURĀNES ATMIŅAS PAR KARA LAIKIEM

Bērnības atmiņas katram mums paliek uz mūžu. Šī raksta varonei tās saistās ar kara laika šausmām un neskaidrību par nākotni... Ar tulces Ārijas Mednes un sociālās rehabilitētājas Vitas Alksnes palīdzību viņa šajās atmiņās dalās ar mani un *Kop-soli* lasītājiem.

Spodrītei Jurānei ir 90 gadi. Skolā viņa iestājusies tālajā 1937. gadā, bet pabeigusi to 1947. gadā. Uzreiz pēc tam gājusi strādāt par šuvēju: sākumā fabrikā *Drēbnieks*, tad ateljē *Baltijas modes*, vēlāk firmā *Kurpnieks* šuvusi apavus, strādājusi arī trikotāžas kombinātā. Uz jautājumu, kas dzīvē ir svarīgākais, Spodrīte atbild – veselība.

Spodrīte, 1939. gada 26. janvārī

PA CEĻAM UZ JŪRU...

Man bija desmit gadi, kad Krievija okupēja Latviju un drīzumā jau ienāca vācieši. Bija 1941. gads. Toreiz vasaras brīvlaiks iesākās ātrāk nekā parasti – aprīlī. Brīvlaikā mēs vienmēr bijām vasaras nometnē Asaros. Bijām aptuveni 30 puīši un meitenes, skolotāji mūs pieskatīja uz maiņām. Atceros skolotāju Indriķi Zvaguli – viņš bija arī jurists, ļoti labi izglītots cilvēks. Viņš mūs uzraudzīja vienu mēnesi.

Sākās jūnijs, un uzzinājām, ka tuvojas vācu karaspēks un krievi padošies. Kopš iestājos pirmajā klasē, katru vasaru mēs skolotāju pavadībā gājām uz jūru, mums tur ļoti patika. Pie jūras bija ļoti daudz nometņu, kurās uzturējās dažāda vecuma bērni. Kādu dienu, kad gājām uz jūru, un tā jau bija tuvu, ejot pa puķu pļavu, ieraudzīju, ka visi skolotāji pārbijušies kaut kur skatās. Viņi lika mums, neskatoties apkārt, steidzami griezties atpakaļ. Mēs aizgājām aiz kalniņa. Netālu no mums bija mašīnas un armijnieki ar šautenēm. Es redzēju, kā viņi ņem bērnus un ieceļ mašīnā. Skats bija šausmīgs! Atceros, ka biju ļoti pārbijusies. Armijnieki tos bērnus kaut kur aizveda. Mēs ātri devāmies uz citu pusi, bet, kad paskatījāmies atpakaļ, neviena vairs nebija.

Ļoti uzmanīgi un piesardzīgi atgriezāmies nometnē, skatoties, vai neviena nav. Atnācām, paēdām pusdienas un nedaudz atpūtāmies. Neatceros, vai tas bija vakars vai rīts, atceros tikai to, ka biju ļoti uztraucusies. Mums paveicās, ka nākamajā dienā uz jūru negājām, jo armijnieki brauca un visu pārbaudīja. Skolotāji vēlāk pārbijušies stāstīja, ka dzirdēja kādu klauvējot pie durvīm. Viņi sameloja atnākušajiem, ka esam ne tikai nedzirdīgi – “kurlmēmi” (toreiz lietoja šo vārdu), bet arī ar garīgiem veselības traucējumiem, lai viņi mūs nepaņem. Tādējādi skolotāji izglāba mūsu dzīvības. Vairāk armijnieki mūs netraucēja. No rīta skolotāji pastāstīja, ka mūsu vecāki ļoti pārdzīvoja, zvanīja skolotājiem. Uzzinot, ka mums viss ir kārtībā un viss laimīgi beidzies, visi bija ļoti priecīgi.

Tolaik mēs sazinājāmies bez zīmju valodas, mums bija jārunā un jāprot lasīt no lūpām. Skolā zīmju valoda netika mācīta, un mēs, nedzirdīgie bērni, izdomājām paši savu zīmju valodu un tādā veidā savā starpā sazinājāmies.

Zemgales tilta balsti, 2005. g.

PAR SABRUKUŠIEM TILTĪEM

Pirms Pirmā pasaules kara Rīgā pāri Daugavai uzcēla jauno dzelzceļa tiltu vietā, kur tas ir tagad. Karā šis tilts tika sapostīts, bet tā atjaunošanai bija nepieciešams ilgs laiks. 1938. gadā uz tā balstiem tika atklāts Zemgales tilts, bet arī tas pastāvēja vien dažus gadus – to uzspridzināja vācieši.¹

Es biju ziņkārīga 13 gadus jauna meitene. Pastaigājoties skatījos apkārt un daudz ko ievēroju. Netālu pie vilcienu ceļiem kādreiz bijis gājēju tilts, un tur bija ļoti skaisti. Kādu reizi, ejot pa Zemgales tiltu, ieraudzīju, ka zem tā vācu armijnieki kaut ko liek un montē. Tobrīd nesapratu, ko viņi dara. Pārņākot mājās, izstāstīju mātai. Viņa teica, ka tilts tiek gatavots spridzināšanai. Citu dienu pastaigas laikā redzēju, kā zem tilta latvieši vai krievi kaut ko atvieno, lai sprādziens nenotiktu. Pēc tam atkal vācieši to savienoja, lai tiltu uzspridzinātu. Pēc pāris mēnešiem viņi uzspridzināja abus tiltus.

Kara laikā mēs ar ģimeni pārvācāmies pie tēva māsas, jo tur bija drošāk. Tur bija pagrabs, kurā varēja paslēpties bombardēšanas laikā. Atgriežoties mājās, redzējām sagrautu pilsetu. Paveicās, ka mūsu māja palika neskarta. ●

¹ *Tūrisma gids. Delfi, 2021.*
www.delfi.lv/turismagids/rigas-marsruti/rigas-marsruti-daugav-malas-parvertibas-un-tiltu-likteni.d?id=49675087

Teksts: Inese Immure Foto: Inese Immure, Karīnas Kramas un Ritmas Egles personiskais arhīvs

IZLAIDUMI, IZLAIDUMI...

Noslēdzies 2020./2021. mācību gads, kas aizvadīts Covid-19 zīmē. Neraugoties uz sarežģītākiem apstākļiem, ne mazums nedzirdīgu un vārdzirdīgu jauniešu ieguvuši pamata un vidējo izglītību. Esam tikuši arī pie jaunām zīmju valodas tulcēm! Noteikti arī jāatzīmē mūsu biedri, kas beiguši augstskolu.

Rīgas Ēbelmuižas pamatskolu šogad absolvēja četri 9. klases izglītojamie ar dzirdes traucējumiem. 9. klasi beidza Jana Švāne, Elīna Gulbīna, Reinis Bušs un Indra Zujāne. Klases skolotājas – Anita Neimane un Aiga Rikmane.

Profesionālās pamatizglītības programmu *Mājturība* apguva seši izglītojamie, tai skaitā Valērija Baškatoņa ar dzirdes traucējumiem. Klases skolotāja – Raita Stepāne.

Valmieras Gaujas krasta vidusskolu – attīstības centru šogad absolvēja astoņi 9. klases un pieci 12. klases izglītojamie ar dzirdes traucējumiem, vēstī *SKOLAS AVĪZE*.

12. klasi absolvēja un dokumentu par vidējās izglītības iegūšanu saņēma Ralfs Liepiņš, Raivis Gončaruks, Madara Zemele, Elīza Geiduka un Mirdza Rūja. Audzinātāja – Kristiāna Stukāne.

9. klasi absolvēja Linda Dārzniece, Anna Elīna Pāne, Roberts Immurs, Dace Viļuma, Rinalds Jēkabsons, Samanta Evelīna Žurakovska, Anna Lūse un Elizabete Veide. Audzinātāja – Baiba Šēnberga.

Daugavpils Stropu pamatskolu – attīstības centru (bijusī Daugavpils Logopēdiskā internātpamatskola) šogad absolvēja trīs 9. klases skolēni ar dzirdes traucējumiem. Skola īsteno 16 dažādas mācību programmas, to skaitā speciālās pamatizglītības mazākumtautību programmu izglītojamiem ar dzirdes traucējumiem.

Rīgas Raiņa vidusskolu 30. jūnijā absolvēja un dokumentu par vidējās izglītības iegūšanu saņēma seši nedzirdīgie jaunieši: Emīlija Balode, Paulis Kalniņš, Katrīna Poikāne, Andželika Petkuna, Paula Nikola Upesjūre un Līga Bernāne Dručkus.

Raiņa vidusskolas absolvente Emīlija Balode izlaiduma dienā saņēma Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Finanšu ministrijas Simtgades izcilnieka pateicību par sasniegumiem mācībās, sabiedrisko aktivitāti, radošo darbību, ieguldījumu izglītības iestādes attīstībā un sava talanta pilnveidošanu.

Rīgas Raiņa vidusskolas izlaidums. No kreisās: LNS viceprezidente Inese Immure, Emīlija Balode, Paula Nikola Upesjūre, Andželika Petkuna, Paulis Kalniņš, Katrīna Poikāne, Līga Bernāne Dručkus, skolas direktors Juris Šmits, skolas tulces Rota Gulbe un Lelde Barone un skolas direktora vietniece Aija Kārklīņa. Priekšā – klases audzinātājs Ivars Kalniņš

Viņa saņēma arī pateicību par skolas tēla spodrināšanu.

Smiltenes tehnikuma Alsviķu teritoriālo struktūrvienību šogad beidza četri audzēkņi ar dzirdes traucējumiem. Sergejs Jegorovs ieguva apavu labotāja kvalifikāciju, Edgars Dalke (attēlā) – koksnes materiāla apstrādātāja kvalifikāciju, savukārt Armands Radvilas un Jānis Araks – apdares darbu strādnieka kvalifikāciju.

Rīgas Mākslas un mediju tehnikuma diplomu par profesionālo vidējo izglītību saņēma Artis Ozols, kurš studēja koka māksliniecisko apstrādi. Viņš ieguva stila mēbeļu modelētāja kvalifikāciju. (Interviju ar Arti lasiet nākamajā *Kopsolī* numurā.)

Rīgas Stradiņa universitātes Rehabilitācijas fakultāti absolvējusi Karīna Krama (attēlā), iegūstot bakalaura grādu veselības aprūpē un fizioterapeita profesionālo kvalifikāciju. Jaunā speciāliste tagad strādā Ventspilī – atbalsta centrā ģimenēm un bērniem ar īpašām vajadzībām *Cimdiņš* un Ziemeļkurzemes reģionālajā slimnīcā.

Sociālās integrācijas valsts aģentūras koledžu 2. jūlijā absolvēja piecas jaunās surdotulces. Surdotulka kvalifikāciju ieguva Natalija Valenika, Elīna Ozoliņa, Vēsma Sūniņa, Sonora Ludeka un Zane Klauža.

Kopsolī visiem absolventiem novēl veiksmi turpmākajā dzīvē un nekad neapstāties sevis izglītošanā! ●

—Ieva Alberte (Intervija pārpublicēta no latviesi.com)

DANA CĒRMANE: LATVIJĀ MAN NEBŪTU NĀKOTNES

Dana Cērmane (20) ir Berlīnē zināma blogere un aktiviste. Ar Danu sarakstāties lielākoties vāciski, jo tā izteikties viņai ir vieglāk. Sešu gadu laikā viņa ļoti asimilējusies, apgūvusi vācu zīmju valodu. Sesto gadu Dana ir jauniešu apvienības *Jubel3* Valdes locekle. *Jubel3* aizstāv nedzirdīgo tiesības uz izglītību, kultūru un sportu. Trešo gadu Dana strādā par moderatori *Alex.TV*. Kopš 2020. gada Danas *Instagram* kontā skatāmi viņas videoblogi par tabu tēmām. Šovasar latvieti viesojās raidījumā *Auf Klo*, un līdz šim tas skatīts 650 000 reīžu.

Dana uzaugusi Ogrē dzirdīgu vecāku ģimenē. Kad tētis uzdāvināja vecu kameru, Dana aizrāvās ar filmēšanu, tādējādi izsakot savu pasaules redzējumu. Jau gadu pēc ierašanās Berlīnē tolaik piecpadsmitgadīgajai Danai piedāvāja galveno lomu filmā *Freak City*, kurā nedzirdīga meitene satiek runājošu puisi. **Kāpēc 14 gadu vecumā pārcēlies uz Berlīni?**

Es vienkārši gribēju sākt jaunu dzīvi, gribēju pārmaiņas. Latvijā man nebūtu nākotnes. Mīlu Latviju, jo tur esmu dzimusi, tā vienmēr būs daļa manis, taču Vācijā ir vairāk iespēju.

Uz Berlīni pārcēlos kopā ar tēti, taču kopš 2016. gada dzīvoju patstāvīgi. Es ātri identificējos ar Berlīni, kļuva pašapzinīgāka.

Bayerischer Rundfunk intervijā saki, ka uzaugi konservatīvā ģimenē, kurā visi bija dzirdīgi. Tā īsti nebija noprotams, vai vecāki par tevi rūpējās vai nē.

Tas ir pārāk privāti, lai stāstītu. Mana ģimene ir katoļticīga un uzskatos konservatīva.

Ilgu laiku slēpi savu patieso identitāti.

Coming out bija 2016. gadā Berlīnē. Es esmu lesbiete. Pirms tam Latvijā daudz dzirdēju, ka biseksualitāte nav nekas labs, tāpēc bija bail kādam to teikt.

Kas palīdz iedzīvoties svešā valstī?

Jābūt atvērtam un zinātkāram, jāveido tīkls. Viss, ko varu ieteikt – nepadodieties, esiet motivēti!

Tu biji viesis Vācijā populārā raidījumā *Auf Klo*, kur teici, ka esi iemācījusies neņemt galvā, ko saka citi. Pat vecāki. Kā to uztrenēt?

Ja vecāki vai citi tuvi cilvēki jūs uzklausa, tas ir labi – iespējams izteikties. Ja viņi nav gatavi diskusijai vai cita viedokļa pieņemšanai, tad nekas cits neatliek kā neņemt galvā. Vienkārši – ignorēt.

Kādas ir lielākās problēmas nedzirdīgajiem Latvijā?

Zīmju valodā runājošajiem ir pārāk maz iespēju iegūt labu izglītību. Tas mani apbēdina, jo ir ļoti svarīgi atrast savu ceļu, nodarbošanos.

Kas Berlīnē ir labāk?

Nevaru salīdzināt Berlīni ar Latviju. Berlīnē ir daudz dažādu kultūru, daudzveidība un iecietība. Nedzirdīgajiem ir daudz iespēju, viņu tiesības tiek pārstāvētas un ievērotas. Es tik ļoti mīlu Berlīni! Tā mani iepriecina, dod brīvību.

Kā *Instagram* blogere kopš 2020. gada tu runā par vairākām tabu tēmām. Kas tās būtu?

Pirmsmenstruālais sindroms, sekss tumšā vai gaismā, endometriozs, pornoatkarība, rasisms, seksisms un citas. Lai arī nedzirdīgajiem Vācijā pieejams daudz informācijas, tomēr ne visa ir labi uztverama un atrodama vienkopus un ne vienmēr zīmju valodā. Tāpēc man patīk ieguldīt savu enerģiju, lai radītu labu saturu, tādējādi stiprinātu nedzirdīgo sabiedrību. Es ļoti priecājos, ka varu dot ko jaunu, apmainīties viedokļiem. Tēmas izvēlas nedzirdīgie paši, iesakot manā *Instagram*. Es runāju arī par tēmām no savas pieredzes.

Kā tev pietrūkst no Latvijas?

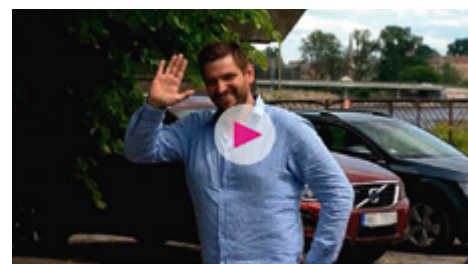
Dabas, saldumu un draudzeņu. ●

Teksts: Valda Lutiņa

Foto: ekrānšāviņš, Latvijas Televīzija

PAR MUMS MASU MEDIJOS

Jūnija/jūlija *Kopsoli* numurā publicējam interviju ar nedzirdīgo taksometra šoferi Maksimu Kulikovu. Jūnija beigās Latvijas Televīzijā par viņu bija skatāms sižets ar nosaukumu “Tas ir iespējams: taksometra vadītājs, kurš nedzird vai ir vājdzirdīgs”.

Tas ir iespējams: taksometra vadītājs, kurš nedzird vai ir vājdzirdīgs

LTV raidījuma *4. studija* vadītāja Inese Supe sižetā stāsta, ka Maksims Kulikovs ir viens no septiņiem nedzirdīgajiem taksometra vadītājiem Rīgā. Viņa norāda, ka Maksimam tas nav traucējis jau otro gadu iekļūt iecienītāko autovadītāju topā.

Raidījumā ir intervija ar pašu Maksimu, kuru tulko LNS tulce Ārija Medne. Komentāru un pozitīvu vērtējumu par nedzirdīgajiem autovadītājiem Latvijas Televīzijai sniedzis arī Maksima darba devējs Helmutš Miķelsons.

Par savu pieredzi braucienā ar Maksimu LTV raidījumam pastāstīja arī dziedātājs Lauris Reiniks: “Iedomājos, ka esmu ārzemēs un šoferis runā man nesaprotamā valodā. Mums kaut kā ir jāsaprotas! Un mēs sarunājamies, jo tāda vispārpieņemtā zīmju valoda visiem ir vienāda.”

Raidījumu iespējams noskatīties šeit: www.ej.uz/MaksimsKulikovs. ●

SVEICAM SEPTEMBRA JUBILĀRUS!

Rīgas biedrībā

04.09. Aivars Kronbergs
05.09. Aleksandrs Romanovs
07.09. Nikolajs Dambergs
09.09. Ieva Garole
09.09. Oskars Longmanis
13.09. Rudīte Fauste
13.09. Valentīna Kirovāne
15.09. Arnolds Pavlins
15.09. Mārīte Riekstiņa
16.09. Jadviga Bočkāne
16.09. Pēteris Groms
18.09. Kārlis Grundmanis
20.09. Ervīna Zigrīda Žukauska
23.09. Karmena Verika Ikaunieca
25.09. Marija Zakrevska

Liepājas biedrībā

11.09. Anita Gatavs
21.09. Teika Lasmane

Valmieras biedrībā

07.09. Ivars Jirgensons

Rēzeknes biedrībā

14.09. Sergejs Smirnovs
22.09. Sergejs Kravalis
27.09. Edvīns Lankovskis

APSVEIKUMI

*Lai viss, kas tavās ilgās tīts,
Drīz nāk kā sapnis piepildīts!
Veselību stipru, gaitu allaž ņipru,
Tūkstoš labu domu, brīnišķīgu omu!*

Sveicam 60 gadu jubilejā mūsu biedri
IRINU JIRGENSONI un
50 gadu jubilejā mūsu biedru
GUNTI BLAZEVIČU!

LNS Valmieras reģionālā biedrība

HOMO NOVUS IZRĀDES TAGAD ARĪ NEDZIRDĪGIEM!

No 8. līdz 18. septembrim Rīgā un reģionos norisināsies starptautiskais Jaunā teātra festivāls *Homo Novus*. Šogad programmā iekļauti darbi, kas paredzēti arī nedzirdīgiem skatītājiem, teksta izrādes, kuras varēs pieredzēt arī cilvēki ar redzes traucējumiem, kā arī izrāde, kas notiks ar tālruņa starpniecību.

Festivāla organizētāji informē, ka visās festivāla norises vietās būs brīvprātīgie asistenti, kuriem varēs uzdot jautājumus vai lūgt palīdzību. Asistenti būs atpazīstami pēc dzeltenajiem T-krēkiem. Izrāde *Klausīšanās* ir speciāli veidota nedzirdīgai un vājdzirdīgai publikai! Izrādes, kuras ir pieejamas nedzirdīgiem un vājdzirdīgiem cilvēkiem:

- 8.–18.09. (13.09. – slēgts) *Atrastos zābakos* (Liene Pavlovska, Rīga). Bez maksas. Norises vieta – Vidzemes tirgus.
- 12.–18.09. *Barošana* (Samuli Laine, Helsinki). Cena: 10 EUR. Izrādes garums – 25 min. Norises vieta – Vidzemes tirgus.
- 11., 12.09. *Klausīšanās (Live Art Society, Helsinki)*. Sākums pl. 19:00, izrādes garums – 50 min. Cena – 15 EUR/10 EUR. Norises vieta – Ģertrūdes ielas teātris.
- 11., 12.09. *Diorāma* (Ingri Fiksdāla, Oslo). Sākums pl. 19:00, izrādes garums – 60 min. Cena – 15 EUR/10 EUR. Norises vieta – Koklītes, Zvejniekiems.
- 15., 16.09. *Vienradžus meklējot* (Kjāra Bersani, Pjačenca). Sākums pl. 18:30, izrādes garums – 40 min. Cena – 10 EUR/5 EUR. Norises vieta – Latvijas Nacionālais mākslas muzejs (ieeja no parka puses).
- 13.08.–31.10. *Pateikts neonā* (Tims Etčelss, Šefilda). Pilsētvides instalācijas. Dažādās Rīgas vietās (vairāk informācijas mājaslapā homonovus.lv).

Detalizētāka informācija par katru notikumu un atrašanās vietu pieejama festivāla mājaslapā homonovus.lv. ●

LĪDZJŪTĪBAS

*Rokas, kas mīlēja darbu, gurušas,
Sirds, kas vēlēja labu, nu atdusas.*
(Z. Purvs)

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre
DZIDRA STEGLAVA
(27.08.1931.–10.08.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas
tuviniekiem un draugiem.

LNS RĪGAS RB

†

*Daudz darbiņi padarīti,
Daudz soliņi iztecēti,
Lai nu mīļi Zemes māte
Pārklāj savu seģenīti.*

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre
JEKATERINA BESARBOVA
(27.10.1945.–24.07.2021.)
Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas
tuviniekiem un draugiem.

LNS RĪGAS RB

†

*Noriet saule vakarā,
Sidrabiņu sijādama;
Aiziet dusēt māmuliņa
Baltā smilšu kalniņā.*

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre
HELĒNA BERGMANE
(17.12.1953.–25.06.2021.)
Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas
tuviniekiem un draugiem.

LNS RĪGAS RB